

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Ego

Cím: Sötét, hideg szobák -
tanuló gyerekek

Forrás:

Pari lapló

Bp.

1916. 12. 15.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

Személy

Helyszá

Sötét, hideg szobák, —
tanuló gyerekek

Irta: Ego

Sohasem volt valami jó a szegényember sorsa. De ilyen rossz, mint most, nem volt azóta, amióta ő is tudatos, szabad ember; amióta neki is megvolnának a maga kulturigényei.

A háborus hinterlandi nyomoruságok közül kiválasztok egyet, mely a katonáskodó, szegényember asszonyát, gyermekét ma különösen sújtja: kiválasztom a sötétséget. A petroleumhiányt és drágaságot. A gyertyadrágaságot. Négy óraker jön a sötétség és a szoba-konyhás lakásokban senki sem gyújt lámpát.

Villanylámpák, gázcsillárok fénye mellett dolgozó középosztály: mit törődünk mi a kőolaj-drágasággal! Elmaradt tőlünk régen, kisgyerek korunkban füstölő kanóccal, nagy, fényes tartályával a majolika díszű vagy bronzveretű tekintélyes polgári petroleum-lámpa. A mi gyerekeink feladataikat jól szellőzött, friss levegőjű szobában írják és tejuveggel tompított, intenzív és mégis enyhe fény vetődik irkájuk fehér lapjára...

A szegényember lassabban haladhat; a mai fölfedező technika vívmánvaihoz sokkal később ér fel az ő élet-standardja.

Nem írom le, ugysis tudja mindenki: milyen lakásban él nálunk a szegényember. Milyen lakásban él és „fejlődik“ a szegénygyerek.

A mai szegénygyerek...

Szögezzük le mindjárt: a háboru nem kedvez a gyereke-nevelésnek. Hiába dicsekedtek kezdetben kitünő hazafias érzésű tanterfiaink és tanhon-

leányaink a háboru lelket nemesítő, bátorságra, szánalomra ösztönző, a nemzeti érzést legerősebben fejlesztő nevelő hatásával; és hiába gyönyörködtünk — ha gyönyörködtünk — a leányok megható, a fluk vitéz, merész háborus rajzaiban. Hiába, tanítók, bírák a megmondható: nem sok jóra tanítja a gyereket a háboru, melyben az egyetlen fenséges erkölcsi momentum a legteljesebb kötelességteljesítés a hazával szemben. Ez a háboru egyetlen etikai szépsége és ez a szépségtulságosan komor, fájdalmas, súlyos ahhoz, hogy gyerekek megértse.

Mit kap a szegény gyerek a háborutól? Régenységet, izgalmat, sok szomorúságot, nélkülözést maga körül és a saját életében egy kihűlt ott-hont — és sok, sok szabadságot.

Apja a háboruba ment. Anyja dolgozni jár. Most már nem „lusta“ a szegény asszony; még a szigoru játékos hölgyek is meggyőződhetnek arról, hogy a háboru harmadik évében már mind beállt a sorba, aki nem beteg, vagy várandós, vagy sok apró gyerekével tehetetlen. Ma már senki sem akar, mert nem is tud a segélyekből megélni. Ma már — és ezt nem panaszképp mondom, mert gyűlölöm a jótékonyt — ma már nagyon nehezen, nyikorogva nyílnak azok az ajtók, amelyek pénztosztó tündérek birodalmába vezetnek. A fogadtatás sem a régi többé! Katona az ura? Unalmas. Sebesült, rokkant, meghalt? Unalmas. Unalmas. Nyomor legyen a talpán, ami ma — a hivatásos koldusok edzett ügyeskedése nélkül — meg tudja törni a nemeslelkű, már kintüntetett, vagy a kintüntetésről elkeseredetten lemondott társaságok közönyét...

Persze, hogy a gyerekek is ácsorognak eközben. A szomszédba járnak, azután mind messzebb, messzebb. Mindentudó pajtások akadnak, csábítóan mulatságos vig fickók, az életet moziból és a valóságból is jól ismerők; vonzóan érdekes időtöltést ajánlók... Kint a külvárosban, kaszárnnyák, kórházak, gyakorlóterek körül különösen pompás az élet. Mennyit mesélnek, milyen jókat mondanak a katonák! Ételükből adnak, szeretik

a gyereket, a kis tátott száju hallgatót, a náluk is naivabbat, hordárnak használják, dohányért küldik, a „jányomak“ iratnak vele, elküldik hozzá kedveskedő dízenettel. Szeretem a közkatonákat, talán még jobban velük érzek, mintha önkéntes ápolóné volnék: de azt mondom, hogy az ő mai hangulatuk nem hat nevelő szempontból előnyösen a szegény gyerekre.

És mindettől, ettől a színes, lármás mai élet-től valami boldog nagy élénkség vesz erőt a gyereken, zöld, koravén arcában mindig lázasan ragyog a szeme kalandok, tiltakozás, — és ez nem a Herbarttól megkivánt „natürlicher Frohsinn des Kindes“, nem, ez egy szegény, beteg, féltve őrzött igazgató, mely egyik vagy másik

uton a javítóintézetig vezet... Csavargás, az anyja pénzének ellopása, tulságosan korai erotika, a családi élet megvetése gyerekcélok, gondolatok teljes anarkiaja.

A „jó“ gyerek pedig, a kis szelid, szomorú, betűre éhes jó gyerek? Hová menjen? Hol írja meg a feladatát, hol tanuljon? Az egyik megvalósította nekem, hogy ő a városi könyvtárba jár; ott „olyan szép“, világos, meleg teremben tanulhat az ember. A többiek azt hiszik, hogy ő olvas, pedig tanul... Így támadt az a gondolatom, hogy az iskolákat délután is nyitva kellene hagyni; szegény gyerekek számára. Hogy tudjanak hová menekülni könyvükkel, feladatukkal, ha otthon hideg és sötét a szobájuk. Legyen az iskola az ő hatósági otthonuk, ha már nincs módunkban annyi napközi otthon teremtési, amennyire ennek a nagy városnak szüksége volna. A javítóintézetek, menhelyek még többre kerülnek, mint a gyerekek elzüllésének ilyen korai megakadályozása.

Ne haragudjanak ezért a kívánságomért az amugy is tulságos sok munkával elhalmozott derék tanítók, tanítónők. Nem nekik kívánok munkatöbbletet ugysis emberfölötti háborus tevékenységükhöz. De nem hiszem, hogy ehhez a délutáni felügyelethez ne akadna jól megfizetett munkaerő, ha a város akarná. Nem tanításról, nem fegyel-

mezésről van szó, csak arról, hogy amelyik gyerekek nem akar csavarogni, elzúlleni, hanem: tanulni, kötelességét teljesíteni, a leckéjét megtanulni, megírni, — az mehessen be az iskolába, melynek van szene, világítása, míg az otthonának: nincs...

Az iskolás gyerekek igen nagy részét munkába, gyárakba, az ujságárusok közé kergette a háboru. A nagy, hazafias célok miatt szemet hunytak a legszigorubb pedagógusok is, — ők, akik legjobban tudják: mennyit ártanak ezek a fegyelmetlen, nyugtalan évek a mai generáció fejlődésének. De ha már nem szabad megakadályozni azt, hogy tízéves gyerekek legyenek családjuk kenyérkeresői, — akkor legalább a fennmaradó többieknek juttassunk valamit abból a sok segítő készségből, tanügyi és emberi érdeklődésből, melyet a háboru elején a gyerek ügyének felajánlottunk. Az állam szempontjából ez még üzletnek sem rossz. A fogházak többbe kerülnek.